

INGEBOEKT

Anders nog iets?

Janjaap de Vries m.m.v. Helga Van Loo: *Anders nog iets? Liedjes voor wie Nederlands leert*. Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2004.

Je studenten komen de les uit en zingen luid en enthousiast: *wie ben jij? Wat is je naam? Waar woon jij? Waar kom jij vandaan?* Zelf blijf je als leerkracht tot 's avonds laat ook nog die zinnen te neurien. Zie daar het effect van de behandeling in de klas van het liedje *Wie ben jij?* uit *Anders nog iets?* van Janjaap de Vries en Helga Van Loo. Hoewel liedjes in strikte zin geen spreekvaardigheidsactiviteit vormen, heeft de combinatie van tekst met muziek vaak een bijzonder sterk inslijpend effect (vergelijkbaar met dat van 'taalriedels'), wat resulteert in het productief memoriseren van woordenschat en zinsgehelen, en dat kan wél een positieve invloed hebben op de vlotheid bij spreken.

INHOUD

De uitgave bevat een cd met 14 liedjes en een begeleidend boekje. Het boekje bevat een korte inleiding over muziek in de taalklas, een aantal concrete tips voor de lesgever, per lied een aantal activiteiten om in de klas het liedje te behandelen, de volledige liedjesteksten en de sleutel bij de oefeningen. De auteurs geven zelf aan dat de liedjes geschikt zijn voor beginnende leerders, jong en oud, laag- en hoogopgeleiden, maar ook voor meer gevorderde leerders. Wij zien ons het boekje vooral gebruiken bij beginners en minder in hogere niveaus. De liedjes kunnen op basis van de woordenschat meestal vlot ingepast worden in typische thema's/contexten van beginnersniveaus, bv. zich voorstellen, culturele verschillen, familierelaties, afspraken maken, de weg wijzen, boodschappen doen en doktersbezoek.

STERKE PUNTEN

Het is duidelijk dat de auteur van de liedjes in de lespraktijk Nederlands aan anderstaligen staat: de teksten zijn functioneel en eenvoudig, ze bevatten veel herhaling van de belangrijkste zinnen en begrippen, en het gaat om zinvolle woordenschat en thema's. Gecombineerd met een makkelijk mee te zingen melodie vormen deze teksten dan ook een interessant en wat speels geheel om in de klas met liedjes te werken en om zo bepaalde woorden en zinsneden in te slijpen en te oefenen.

Ook Helga Van Loo, die de oefeningen schreef, staat in de lespraktijk en dat uit zich in een kwalitatief heel degelijk geheel van oefenvormen en verwerkingsideeën bij de cd. Ze liet zich niet verleiden om heel de tijd met spatieteksten te werken. Spatieteksten vormen voor veel leerkrachten zowat de meest gebruikte luisteroefening bij liedjes, maar jammer genoeg vaak ook de enige. In een spatietekst gaat het eigenlijk al om vrij gericht luisteren waaraan eerst meer algemene introductie-activiteiten en luisterrondes zouden moeten voorafgaan. Bovendien zijn er veel meer oefenvormen mogelijk. En dat bewijst Helga Van Loo. Hier volgen enkele voorbeelden van oefeningen die zij uitgewerkt heeft, waarbij het principe 'receptief voor productief' zo goed als altijd gerespecteerd wordt:

Introductie-oefeningen bij woordenschat/thema: tekeningen verbinden met vragen/woorden; vragen met antwoorden; gesprekken rond het thema van een lied; kruiswoordraadsel; meerkeuzevragen juiste zinnen; woordenschat uit serie voorspellend invullen in tekst; thema associëren met kleuren/bepaalde woorden (seizoenen); omschrijvingen verbinden met het juiste woord (familierelaties); enquête bij het

thema (afspraken maken); acties verbinden met lichaamsdelen; winkels verbinden met producten (boodschappen doen);

Luisteroefeningen voor meerdere luisterrondes: tekeningen verbinden met sfeer van de muziek; associaties tussen sfeer van het lied en gevoelens/plaatsen/kleuren; woorden aankruisen die je hoort; tekeningen in juiste volgorde zetten; specifiekere vragen beantwoorden; spatieteksten; het refrein noteren; stukjes van het lied verbinden met de juiste tekeningen; de acties van een lied uitvoeren; meerkeuzevragen; verschillen tussen gezongen en geschreven tekst onderstrepen; juist/fout-uitspraken; stamboom aanvullen (familierelaties); betekenis uit context afleiden; zinnen in juiste volgorde plaatsen; straatnamen invullen op plan; weg aanduiden op plan; lichaamsdelen combineren met klachten;

Productieve oefeningen: zingen in paren met/zonder de cd; zelf variant op een lied schrijven over een medestudent; werkwoorden zelf vervoegen en dan vergelijken met het lied (combinatie schrijf- en luistervaardigheid); zelf vragen schrijven voor bepaalde situaties; zelf instructies schrijven bij plattegrond.

Uiteraard bevat niet elk lied elk soort oefening, maar toch is er telkens voldoende keuze opdat iedere leerkracht zelf een selectie zou kunnen maken. Bij de *Tips voor docenten* staan nog een aantal bijkomende suggesties per lied, de meeste ook interessant. Wel merkte een leerkracht in Basiseducatie op dat de veelheid aan korte oefeningen soms een nadeel vormt bij die doelgroep: het uitleggen van de instructies is vaak te tijdrovend in verhouding tot het rendement van de oefening. Verder let niets de leerkracht zelf andere luistervragen op te stellen, waarbij natuurlijk ook liefst van alge-

meen naar specifiekere gewerkt wordt.

De samenwerking tussen een Nederlander en een Vlaamse voor deze publicatie heeft het onmiskenbare voordeel opgeleverd dat we een ook voor Vlaanderen hanteerbaar Nederlands krijgen. Op een enkele zinsnede na (bv. *een halfje bruin* in *Anders nog iets?*) klinkt het Nederlands van deze liedjes ook voor Vlaanderen normaal en natuurlijk, en het voor ons soms storende 'Hollands' accent is zeker niet sterk geprononceerd.

MINPUNTJES

Toen we de volledige cd in handen kregen, kenden we al twee liedjes via een demo-cd, nl. *Wie ben jij?* en *Hoe voel jij je vandaag?* Bij de eerste keer beluisteren van de volledige cd bekwam ons eerst even een wat teleurgesteld gevoel: meezingers van het formaat van de liedjes van de demo-cd blijken er niet zo veel te zijn. We kregen met heel de cd na elkaar (wat natuurlijk in een klas nooit zal gebeuren) ook wel een gevoel van eentonigheid wat de stem en de muziek betreft. Bij sommige liedjes is de muzikale intro nogal lang; na een eerste en tweede luisterronde wil je je vooral op de tekst concentreren en dan is die lange muzikale aanloop wel eens vervelend. Hier en daar lijken de teksten ons ook wel erg eenvoudig: ze missen soms wat uitdaging, toch voor hooggeschoolden.

Enkele liedjes zijn eigenlijk nauwelijks liedjes, maar verkapte dialogen of drils. Dat geldt met name voor *Ik heb een pen* over bezittelijke voornaamwoorden. Toen we dat lied in de klas uitprobeerden, bleek er wel bijzonder veel enthousiasme van de leerkracht te moeten komen om de studenten geïnteresseerd te houden om het lied nog eens en nog eens mee te zingen. Al merkt Helga Van Loo terecht op dat het met een eenvoudig ritme leuker is dan met rijtjes op het bord. Dit liedje kan met wat creativiteit ook gevarieerd worden voor andere grammaticale items.

Globaal oordeel

Een absolute aanrader, een werkje dat zeker met enthousiasme in heel wat klassen ontvangen zal worden. Goede, functionele teksten; een meestal sterk inslijpend effect; interessante, goed opgebouwde en gevarieerde oefeningen: zoveel staat vast! Jammer voor de studenten dat de cd en de teksten niet afzonderlijk aan een lagere prijs verkrijgbaar zijn (zonder de oefeningen), dan liep het gegarandeerd storm bij de uitgeverij. Nu zal dat bedrag (plusminus 25 euro) voor heel wat studenten een te hoge drempel vormen. Toch zijn we zeker dat u weldra weer stukjes van bepaalde liedjes door de gangen van uw school hoort weerklinken!

Ann De Schryver & Jes Leysen
p/a Universiteit Antwerpen – Campus Drie Eiken
Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen
Didactiek Nederlands aan Anderstaligen
Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
ann.deschrijver@ua.ac.be
jes.leysen@ua.ac.be